

Rode draad voor kindveiligheid in Amsterdam

Vijfhoek & Ronde Tafel, versie 31 juli 2017

Introductie

De Vijfhoek Kindveiligheid (Ouder- en Kind Teams, Samen DOEN, Veilig Thuis, de William Schrikker groep, Jeugdbescherming Regio Amsterdam) en de Ronde Tafel van specialistische jeugdhulp (Altra, Spirit, Opvoedpoli, MOC Kabouterhuis, De Bascule, het Leger des Heils, HVO Querido en Cordaan) hebben in samenwerking een visie opgesteld voor een rode draad voor kindveiligheid door het jeugdzorgstelsel van de gemeente Amsterdam. Deze visie is beschreven in voorliggend document.

De rode draad voor kindveiligheid houdt in dat elk gezin waarin kinderen onveilig zijn of waar risico's voor kindveiligheid bestaan een vast contactpersoon heeft, die het gezin outreachend en vasthoudend begeleidt. Deze professional is als een rode draad verbonden aan het gezin en blijft zolang dat nodig is.

Uitgangspunt voor de rode draad is de verantwoordelijkheid die de gemeente sinds de transities heeft voor haar kwetsbare burgers en daarmee ook voor de veiligheid van haar burgers. Die verantwoordelijkheid wordt geoperationaliseerd in de wijk. De professionals in het lokale veld vormen de spil van de rode draad voor kindveiligheid. Het lokale veld komt in actie of schakelt hulp in als er risico's zijn voor de veiligheid van kinderen en vormt de constante factor voor kinderen in onveiligheid. Ook als er drang of dwang nodig is.

Doelgroep

Kindermishandeling

Om helder te kunnen maken waarom wij vinden dat een dergelijke rode draad voor kindveiligheid moet bestaan in de stad, is het van belang eerst vast te stellen wat de Vijfhoek en de Ronde Tafel onder kindermishandeling (=kindonveiligheid) verstaan. Wij hanteren de definitie uit de Jeugdwet (2015):

Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Dit is een brede definitie, die meerdere vormen van kindermishandeling omvat:

- *Lichamelijke mishandeling;*
- *Lichamelijke verwaarlozing;*
- *Psychische mishandeling;*
- *Psychische verwaarlozing;*
- *Seksueel misbruik;*
- *Getuige van huiselijk geweld.*

In de praktijk komen in een gezin waarin een of meer kinderen mishandeld worden, vaak meerdere vormen tegelijk voor. (Bron: NJI)

Signalen

Kinderen geven niet altijd zelf signalen af als ze opgroeien in een onveilige omgeving of er sprake is van kindermishandeling. Wel zijn er vaak signalen van ouders die duiden op mogelijk gevaar of kindermishandeling. Het blijkt dat al in vroeg stadium, zoals bij de eerste aanmelding, signalen van ouders betrouwbare voorspellers zijn van een risico voor de veiligheid van kinderen. Door deze signalen te benoemen kan hulp voor het kind worden ingezet.

Deze signalen zijn:

- Minderjarigheid ouder(s);
- Licht verstandelijke beperking;
- Verslaving (alcohol, drugs, gokken);
- Verwardheid (door financiële problemen, psychiatrische problemen, agressie, angst);
- Huisvestingsprobleem (dakloosheid, thuisloosheid, onveilige woning);
- Geschiedenis van huiselijk geweld bij ouder(s);
- Criminaliteit.

Samengevat kan de doelgroep van de rode draad geformuleerd worden als: gezinnen waarin sprake is van kindermishandeling of risico's op kindermishandeling.

Nieuwe en bekende gezinnen

De rode draad wordt gevolgd bij:

- Signalen uit gezinnen die al bekend zijn in het jeugdzorgstelsel (bestaande populatie);
- Signalen over gezinnen, die niet eerder bekend waren in het jeugdzorgstelsel ('nieuwe' zorgen);
- Gezinnen die binnenkomen via Veilig Thuis of de gecertificeerde instelling (direct drang of dwang nodig).

Rode draad

De partijen die rond de rode draad samenwerken, werken outreachend en vasthoudend. De rode draad is een basale afspraak voor alle professionals die direct of indirect te maken hebben met veiligheid van kinderen (breder dan het jeugdzorgstelsel). Met als doel dat in een vroeg stadium hulp ingezet wordt voor kindveiligheid.

Lokale veld = spil

Uitgangspunt is dat het lokale veld van begin tot eind betrokken is. We vinden het van belang dat voor alle gezinnen de zorg zoveel als mogelijk in de wijk plaatsvindt. Om die reden is lokale betrokkenheid bij alle gezinnen in de jeugdzorg noodzakelijk.

De professionals van het lokale veld vormen de rode draad. Specialistische hulp, inzet van een gecertificeerde instelling of een onderzoek door Veilig Thuis (etc.) zijn tijdelijke toevoegingen. Dit betekent dat waar een gezin ook het jeugdzorgstelsel binnenkomt, het lokale team direct betrokken wordt (als dat nog niet betrokken is) en betrokken blijft zolang er risico's bestaan voor de veiligheid van de kinderen.

Van coördinatie tot regie

Hoe de rode draad er uit ziet voor gezinnen hangt af van de risico's voor de veiligheid van de kinderen. Wij zien een continuüm voor ons van coördinatie tot regie:

Coördinatie op kindveiligheid wordt ingezet wanneer ouders instemmen met ondersteuning/begeleiding. De hulpvraag van ouders (of hun bereidheid om hulp te accepteren) komt overeen met wat professionals vinden dat nodig is voor de veiligheid van kinderen. Ouders hebben zelf de regie. De coördinator stelt samen met het gezin een veiligheidsplan op en coördineert de uitvoering van de hulp en afspraken van het veiligheidsplan. De coördinator is het aanspreekpunt voor samenwerkingspartners. Coördinatie wordt uitgevoerd door het lokale veld.

Regie op kindveiligheid wordt toegevoegd als zorgen van professionals over de veiligheid van kinderen onvoldoende gedeeld worden door ouders en zij deze zorgen niet zelf kunnen en/of willen aanpakken. De regie op de kindveiligheid gaat in dat geval over van de ouders naar een regievoerende partij. De regisseur op kindveiligheid stelt de minimale voorwaarden waar aan voldaan moet worden voor de veiligheid van de kinderen, maakt – indien nodig en mogelijk – samen met het gezin een veiligheidsplan, zet hulp in en monitort de uitvoering van het veiligheidsplan. Regie wordt uitgevoerd door een gecertificeerde instelling.

Regie is in feite versterkte coördinatie, ook naar ouders toe. Regie is (met of zonder maatregel) dwingend naar de ouders, coördinatie is met instemming van de ouders. Het is extreme ondersteuning door een expert op kindveiligheid.

Het belang van kinderen staat altijd voorop. Zij zijn gebaat bij continuïteit en een vertrouwd gezicht. De coördinator en regisseur werken in een zo vroeg mogelijk stadium zoveel mogelijk samen. De expertise van een regievoerende partij of een specialist kan al betrokken worden tijdens de coördinatie. Als tijdelijk regie wordt ingezet, blijft de coördinator betrokken. Zo ontstaat een vloeiende lijn rond kindveiligheid.

Wanneer en wie doet wat?

Wanneer een professional (van een lokaal team, specialistische jeugdhulp, Veilig Thuis, etc.) zorgen heeft over de veiligheid van kinderen, door de problematiek in een gezin, de risico's of de motivatie van ouders, wordt de rode draad gevolgd. De professional baseert zijn beoordeling op het incident (= aanleiding hulpvraag of reden aanmelding) en het handelen van ouders (= gedrag: kunnen, willen, doen). De ARIJ, de lijst met signalen van ouderproblematiek

en de Meldcode Kindermishandeling bieden professionals handvatten om de inschatting te kunnen maken).

Coördinatie en regie gaat altijd gepaard met (outreaching) hulp. Idealiter is in het lokale veld de hulpverlener ook de coördinator. Daarnaast is er eventueel inzet van andere professionals. Regie en specialistische jeugdhulp worden per definitie door verschillende personen uitgevoerd.

Als een huisarts een kind verwijst naar de specialistische jeugdhulp, dan stelt hij/zij hiervan ook het lokale veld op de hoogte (als ouders daarvoor toestemming geven). Zo wordt het lokale veld het centrale punt waar alle informatie die relevant is voor kindveiligheid samenkomt. Bovendien kan wanneer een professionele hulpverlener evidente onveiligheid van kinderen constateert, door de betrokkenheid van het lokale veld en consult van een gecertificeerde instelling, direct een regievoerende partij betrokken worden.

Voorbeelden van routes

Een gezin komt met een hulpvraag binnen bij een lokaal team...

Op een gegeven moment constateert de medewerker van het lokale team, dat de problematiek complexer is dan de hulpvraag van de ouders (dit kan bij aanvang zijn, of gedurende de hulpverlening). Het kan zijn dat een enkelvoudig probleem hardnekkiger blijkt te zijn dan eerst gedacht, of dat er sprake blijkt te zijn van problematiek op meerdere leefgebieden. De ouders stemmen in met coördinatie op veiligheid.

Indien tijdens de coördinatie blijkt dat de ouders toch niet zo gemotiveerd zijn als ze zeggen en de veiligheid van de kinderen daardoor in het geding komt, kan de coördinator besluiten dat regie op kindveiligheid nodig is. Regie wordt dan tijdelijk toegevoegd.

De politie krijgt een melding van huiselijk geweld en treft in het huis kinderen aan in een zorgelijke situatie...

Indien nodig draagt Veilig Thuis het gezin over aan een gecertificeerde instelling. Als het lokale team al betrokken is, dan raadpleegt de gezinsmanager zo snel mogelijk de coördinator. Als blijkt dat het lokale team nog niet betrokken is, dan informeert de gezinsmanager direct het lokale team. De (potentiële) coördinator wordt frequent geïnformeerd over de begeleiding van het gezin en sluit aan bij uitvoerdersoverleggen. Zodra de gecertificeerde instelling de regie afsluit neemt het lokale team de coördinatie over.